

BIOVERZET RITI AL ART ENSEMBLE DE VOORBIJE JAREN REISDE ET RITI AL ART ENSEMBLE (AE) DE WERELD ROND OM PERFORMAN ES TE MAKEN DIE DE VOORSTELLINGEN, PRODU TEN EN REGELS BEKRITISEREN DIE SAMEN ANGEN MET DE OPKOMST VAN DE BIOTE NOLOGIEËN.

Bij deze transgene projecten stelt men ons meestal dezelfde vraag: 'of AE nu voor of tegen genetisch gemanipuleerde organismen is' (GMO's: *genetically modified organisms*). Het antwoord van de groepsleden is altijd hetzelfde: we hebben hier geen algemeen antwoord op. Elk product of proces moet op zijn eigen uitgangspunten worden afgetoetst. Sommige lijken desastreus (vooral voor het milieu), maar andere dan weer doordacht en nuttig. De eerste vraag rond GMO's is hoe we modellen kunnen reëren om het risico in te schatten dat ermee gepaard gaat. Modellen die toegankelijk zijn voor iedereen, ook zonder de hulp van een biologische opleiding, zodat ieder voor zichzelf versil zou kunnen maken tussen producten die weinig meer zijn dan vervuilers met een louter winst-oogmerk, en praktische of wenselijke alternatieven, die geen negatieve invloed uitoefenen op het milieu. Het maken van dit onderscheid wordt nog bemoeilijkt door een algemeen gebrek aan kennis over de procedures om de veiligheid van deze producten te testen. Zonder wetenschappelijke achtergrond lijkt de vraag naar wat nu precies wetenschappelijke realiteit is in oudt, een mysterie, en een studie lezen over de veiligheid van transgene producten een onmogelijke opgave. Het bezorgde publiek kan dus overdonderd worden door vakjargon. En het resultaat is dat individuen achterblijven met de onuitgesproken verplichting om gewoon te vertrouwen op de wetenschappers, de overheid en de bedrijfsautoriteiten die zogezegd altijd handelen met het publieke belang voor ogen.

De opvatting dat wetenschap te moeilijk te begrijpen is voor niet-specialisten, wordt sociaal ingelepeld bij iedereen die in het alledaagse leven niet tot deze discipline behoort. De muren tussen de verschillende arbeidsdomeinen lijken ondoordringbaar. De sarcastische Engelse uitdrukking 'it's not rocket science', die gewoonlijk wordt gebruikt wanneer iemand een disproportioneel probleem heeft met een relatief eenvoudige opdracht, is maar één voorbeeld van het publieke ontzag voor de intellectuele moeilijkheid van de wetenschappen en hun gescheiden status van het alledaagse leven.

Oewel deze opvattingen voor een groot deel gefundeerd zijn, zijn ze toch beoerlijk overdreven. In zeer korte tijd kan iedereen die enigszins geletterd is de fundamenten van wetenschappelijk onderzoek en het onderzoek onder de knie krijgen. Om een voorbeeld te geven van een begrijpelijk wetenschappelijk vraagstuk, moet je je het volgende inbeelden. Wetenschappelijke onderzoeken moeten verschillende keren worden overgedaan, niet door één enkel laboratorium, maar in samenwerking met andere labo's, om te zien of dezelfde of zeer gelijkende resultaten op een consistente wijze terugkeren. Als elk laboratorium dezelfde resultaten oplevert wordt de hypothese of de theorie waarop de testen gebaseerd zijn, als geloofwaardig gelabeld. Geloofwaardigheid is een sleutelbegrip in de geldigheid van de test. Tot op het moment dat deze geloofwaardigheid is getest, is een bepaald resultaat dus verdaet. Het is bijgevolg duidelijk, en daar hoeft je geen wetenschapper voor te zijn, dat indien een studie niet is herhaald door onafhankelijke partners, de resultaten betwifelbaar blijven. Als de steekproeven enkel uitgevoerd worden door het laboratorium zelf (meestal is dit een bedrijfslab, maar ook de academische

laboratoria zijn verdaet), dat financiële belangen heeft bij de uitkomst van de proeven, moet je geen doortrinitiek zijn om te weten dat dit een overtreding is van de wetenschappelijke gedragscodes, omdat hier een belangenconflict speelt dat de interpretatie van de data – of zelfs de data zelf – radicaal zou kunnen beïnvloeden. Op dit ogenblik zijn de biotechnische ondernemingen de voorname – indien niet de enige – aanvoerders van data voor de Environmental Protection Agency en het United States Department of Agriculture voor de commerciële exploitatiepermities van de GMO's. Dit zou erop kunnen wijzen dat de amateur wel degelijk een stem dient te lamen in het transgene debat, omdat sommige onderzoeksniveaus wel degelijk door niet-experten kunnen worden geïnterpreteerd. De inzet is te hoog om de veiligheidszaken op producten enkel over te laten aan de ondernemingen of wetenschappelijke experts.

Transgene representaties worstelen met een diepe tegenstelling, die voortkomt uit de imperialistische en/of bedrijfsultuur. Het spektakel van de transgene producten neigt er gewoonlijk toe onsequent winstinitiatieven te ondersteunen en het idee te promoten dat de 'vrije' markt altijd het publieke welzijn voorstaat door ons te beschermen tegen milieuproblemen, gezondheidsrisico's en bevolkingsrampen. Spijtig genoeg voor de bedrijfsultuur, botsen de historisch gegroeide regels voor sociale zuiverheid en vervuiling met de utopische voorstelling van transgene producten. Terwijl de ene aandringt op het behoud van natuurlijke zuiverheid, en beweert dat het niet verstandig is, of zelfs katastrofaal, om zij te meten met de motor van de scheping, stelt de andere zienswijze een wereld van moleculaire uitwisseling voor waar iedereen beter van zal worden. Deze tweede positie slaagt niet in haar poging om het publiek te overtuigen dat genetische manipulatie een goed idee is. Het blijkt niet zo makkelijk om ideologische imperatieven, die sinds 3000 jaar diep in het klassieke en realistische idee van uitsluiting verankerd zitten, te ontwrieten. Deze ideologische ontraditie wordt nog moeilijker te slepen omdat het kapitaal de effecten van precies deze uitsluiting die de koloniale en endokoloniale initiatieven bevorderen, niet wil verstoren. Daardoor is een dubbelzinnig denken nodig waarin het vermengen van de natuurlijke categorieën de ene keer goed wordt bevonden, en de andere niet. Terwijl de manier waarop deze regels geïmplementeerd worden enkel te maken heeft met winstmaximalisatie. Maar dat kan natuurlijk niet worden gezegd. Dus moet deze tegenstelling op de één of andere manier naar een mythisch niveau worden getild en genormaliseerd door de filter van het 'natuurlijke'.

LEXICON

WOO SUK WANG Koreaanse wetenschapper aan de universiteit van Seoul.

Op 20 mei 2005 raakte bekend dat hij erin geslaagd was om embryo's te klonen uit de cellen van verlamde en zieke mensen. Het grote voordeel is dat er op die manier stamcellen verkregen worden die perfect overeenkomen met die van de patiënt. Hierdoor gaat de patiënt de cellen dan ook niet afstoten.

Maar sinds de zomer 2005 wordt de ethiek van de menselijke kloonembryo's in twijfel getrokken. Koreaanse televisiemakers hebben embryo cellen uit Hwang's lab bemaatigd en laten onderzoeken. Daaruit zou zijn gebleken dat de cellen niet genetisch identiek zijn aan de dono-